Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Samenvattend auditrapport

2013

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII)

Samenvattend auditrapport 2013
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII)

14 maart 2014

Kenmerk
ADR/2014/327

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Inhoud

1

1 Samenvatting

1.1 Controle financiële overzichten

Goedkeurende controleverklaring
Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij het jaarverslag 2013 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII). Dat houdt in dat de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering en zijn opgesteld conform de wet- en regelgeving. Dit betekent ook dat de verantwoording over de rechtmatigheid in de bedrijfsvoeringsparagraaf een juist en volledig beeld geeft van de rechtmatigheid van de begrotingsuitvoering in overeenstemming met de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Verder hebben wij vastgesteld dat de in het jaarverslag opgenomen informatie over het beleid en de bedrijfsvoering (de zogenoemde niet-financiële informatie) niet strijdig is met de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten.
Wij hebben in totaal voor een bedrag van bijna € 7,4 miljoen aan onrechtmatigheden bij de aangegane verplichtingen en bij de uitgaven ruim € 9,4 miljoen aan onrechtmatigheidsfouten geconstateerd. Deze zijn toereikend toegelicht in de bedrijfsvoeringsparagraaf.

1.2 Onderzoek financieel en materieelbeheer

In 2013 heeft het ministerie een enorme inspanning geleverd om de in 2012 geconstateerde onvolkomenheden en tekortkomingen in het beheer aan te pakken en op te lossen.
Een regiegroep onder leiding van de secretaris-generaal heeft proactief richting gegeven aan het proces van verbetering. Belangrijke knelpunten zijn in de regiegroep besproken en waar nodig is stevig bijgestuurd.
In 2013 is vanuit FEZ extra aandacht gevraagd voor de integrale managementverantwoordelijkheid van directeuren(-generaal) via bijvoorbeeld de letters of representation en de saldobiljetten bij de balansposten. In 2014 zal de aandacht voor het financieel beheer van de directeuren(-generaal) verder vorm krijgen. Het duidelijk uitdragen van de integrale verantwoordelijkheid van de managers van het ministerie vergroot het bewustzijn van hun medewerkers om aandacht te hebben voor het financieel beheer bij het uitvoeren van hun werkzaamheden.
Bij de directies zijn financieel inkoopverantwoordelijke functionarissen aangesteld, die de financiële processen en de administratieve vastlegging daarvan bewaken. De financiële functie is kwalitatief en kwantitatief versterkt. Bij de tussentijdse afsluiting is veel werk verzet dat anders het eindejaarsproces had belast. Tijdens het eindejaarsproces zijn medewerkers vrijgemaakt van ander werk. Instructies zijn gedetailleerd uitgewerkt in zogenoemde prepared by client lijsten. De interne controle heeft meer ruimte gekregen en wordt niet meer bij het primaire proces ingezet. De resultaten zijn van al deze acties hebben zich nog niet in klinkende munt laten uitbetalen. Verdere verbeteringen in het proces van totstandkoming van de jaarrekening en in het beheer van voorschotten en verplichtingen blijven noodzakelijk.
Het ministerie heeft veel energie gestoken in het verder verbeteren en verduidelijken van zijn systeemverantwoordelijkheid. Dat is vooral bij de specifieke uitkeringen goed zichtbaar geworden.

De inspanningen hebben geleid tot verbeteringen in de opzet en het bestaan van het beheer. Het ministerie is op de goede weg. Wij adviseren om de ingeslagen weg voort te zetten, waarbij voor 2014 naast de voortzetting van de verbeteringen ook de borging van het reeds bereikte de grote uitdagingen vormen.
Op het vlak van de systeemverantwoordelijkheid staat het ministerie in 2014 voor de uitdaging om de regiefunctie bij de decentralisatie van het sociale domein van het rijk naar de gemeenten goed vorm en inhoud te geven.

In 2013 ging ook een aantal zaken minder goed.
De uitvoeringsproblemen van de nieuwe Wet normering topinkomens zijn lang onderschat. Herstelacties zijn in gang gezet, maar te laat om imagoschade te voorkomen.
De ontvlechting van de administratie per 1 januari 2013 als gevolg van onder andere de verplaatsing van Vreemdelingenzaken naar het ministerie van Veiligheid en Justitie en de introductie van het nieuwe begrotingshoofdstuk XVIII (Wonen en Rijksdienst) verliep moeizaam. De herrekende balansen per 1 januari 2013 waren pas in januari 2014 voldoende stabiel.
Ondanks goede voorbereidingen is het niet gelukt om tijdig een toereikend jaarverslag op te leveren. Wij hebben tot op de laatste avond nog correcties moeten laten aanbrengen.

In 2013 heeft het ministerie zijn systeemverantwoordelijkheid voor de specifieke uitkeringen goed ingevuld. Tijdig is geconstateerd dat sommige accountantskantoren hun werk bij de gemeenten niet hebben goed hebben gedaan. Het ministerie heeft daarop onmiddellijk herstelacties laten uitvoeren met als resultaat dat de sisa[1]-verantwoordingen 2012 voldoende betrouwbaar waren om door de departementen gebruikt te kunnen worden voor het vaststellen van de specifieke uitkeringen.

1.3 Onderzoek totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering

Bij ons onderzoek naar de totstandkoming van de niet-financiële beleidsinformatie zijn geen omissies van belang geconstateerd, anders dan dat de tijdigheid van het opleveren van de niet-financiële informatie verbetering behoeft.

1 sisa = single information, single audit

2

2 Inleiding

2.1 Doel en doelgroepen

Voor u ligt het samenvattende auditrapport 2013 over de uitkomsten van de wettelijke taak ten aanzien van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII). Het rapport bevat de belangrijkste uitkomsten van ons onderzoek, alsmede de controleverklaring omtrent de in het departementale jaarverslag 2013 van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) opgenomen financiële overzichten.

Het rapport is opgesteld voor de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties, de secretaris-generaal van het ministerie en wordt tevens verstrekt aan de andere leden van het audit committee[2], de president van de Algemene Rekenkamer en de minister van Financiën. Met dit rapport ondersteunt de Auditdienst Rijk de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in zijn verantwoordelijkheid voor het opmaken van het jaarverslag en voor de bedrijfsvoering van het ministerie.

2.2 Wettelijke taak

Dit rapport bevat de uitkomsten van de uitvoering van de wettelijke taak, zoals bedoeld in artikel 66 van de Comptabiliteitswet 2001. Het rapport is als volgt ingedeeld:

- de controle van de financiële overzichten (hoofdstuk 3);
- het onderzoek naar het financieel en materieelbeheer (hoofdstuk 4);
- het onderzoek naar de totstandkoming van de informatie over het beleid en de bedrijfsvoering (hoofdstuk 5);
- de controleverklaring (bijlage).

2.3 Object van controle

De in 2013 gerealiseerde uitgaven voor begrotingshoofdstuk VII bedroegen € 806 miljoen (2012: € 5.028 miljoen), aangegane verplichtingen € 789 miljoen (2012: € 5.226 miljoen) en ontvangsten € 162 miljoen (2012: € 701 miljoen).

Dit geeft een indruk van de financiële omvang van het object van onze controle.

Als gevolg van de regeringswissel in 2012 hebben diverse in- en uitvlechtingen op begrotingshoofdstuk VII plaatsgevonden. De grootste zijn de uitvlechtingen van Wonen en Rijksdienst (naar het nieuwe begrotingshoofdstuk XVIII) en Vreemdelingenzaken (naar het begrotingshoofdstuk Veiligheid en Justitie).
Daarom zijn de gerealiseerde cijfers voor 2012 niet goed vergelijkbaar met die van 2013.

2 waaronder de directeur financieel-economische zaken

3

3 Controle financiële overzichten

Wij hebben de financiële overzichten gecontroleerd en akkoord bevonden

3.1 Inleiding

Als onderdeel van onze wettelijke taak controleren wij of de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering en zijn opgesteld in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften zoals die zijn vastgelegd in de Comptabiliteitswet 2001 en de Rijksbegrotingsvoorschriften 2014. In onze controleverklaring, die is opgenomen in de bijlage van dit rapport, worden de door ons gecontroleerde financiële overzichten nader gespecificeerd.

Onze controle vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende beroepsvoorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten. Het materieel belang is bepalend voor de strekking van het oordeel in de controleverklaring. De materialiteit voor de verantwoordingsstaten en de saldibalans als geheel bedraagt 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden. Wij zijn er bij de controle van de financiële overzichten van uitgegaan dat de voorgestelde wijzigingen in de slotwet de goedkeuring van de wetgever zullen krijgen.

Voorts hebben wij onderzocht of de in het jaarverslag opgenomen informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering (de niet-financiële informatie), voor zover wij dat kunnen beoordelen, niet strijdig is met de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

Hieronder gaan wij in op de belangrijkste bevindingen van de controle.

3.2 Goedkeurende controleverklaring voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij het jaarverslag 2013 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deze verklaring is opgenomen in de bijlage van dit rapport. Onze controleverklaring heeft betrekking op de financiële overzichten die deel uitmaken van het jaarverslag dat op grond van artikel 60, eerste lid van de Comptabiliteitswet 2001, tezamen met dit samenvattende auditrapport aan de minister van Financiën wordt toegezonden.

3.3 Overschrijding materialiteitsgrens

Bij de aangegane verplichtingen en de uitgaven hebben wij rechtmatigheidsfouten en niet-gecorrigeerde getrouwheidsfouten geconstateerd. Deze zijn weliswaar lager dan de voor de artikelen (en voor de verantwoordingsstaat als geheel) van toepassing zijnde rapporteringstoleranties, maar bedragen meer dan de materialiteitsgrens. Deze grens bepaalt of er wel of niet een verklaring met goedkeurende strekking kan worden afgegeven.
In totaal is voor een bedrag van bijna € 7,4 miljoen onrechtmatigheden bij de aangegane verplichtingen geconstateerd. Deze zijn voor bijna € 1,4 miljoen het gevolg van het niet correct naleven van de (Europese) aanbestedingsregelgeving. Door het niet of onvoldoende onderbouwen van de aangegane verplichting is een onrechtmatigheid van in totaal € 3,6 miljoen ontstaan. Ten slotte bedraagt de meest waarschijnlijke rechtmatigheidsfout uit de steekproef op de materiële uitgaven € 2,4 miljoen. De oorzaak van deze tekortkomingen is divers.
Bij de uitgaven zijn rechtmatigheidsfouten geconstateerd tot een bedrag van ruim € 9,4 miljoen. Voor een groot deel wordt dit veroorzaakt doordat betalingen ten onrechte in 2013 zijn verricht

tot een bedrag van € 7,6 miljoen. Daarnaast blijkt uit de steekproef op de uitgaven van het apparaatsartikel een meest waarschijnlijke fout van € 1,8 miljoen.
De onrechtmatigheden zijn toereikend toegelicht in de bedrijfsvoeringsparagraaf, zodat wij toch een controleverklaring met een goedkeurende strekking kunnen afgeven.

3.4 De onzekerheid in het overzicht Wet normering topinkomens

In onze controleverklaring is een paragraaf opgenomen waarin wij de aandacht vestigen op de toelichting bij het overzicht Wet normering topinkomens. Het gaat hier om een onzekerheid in de verantwoording die verband houdt met het voorschrift uit de Wet dat onder meer de gegevens moeten worden vermeld over personen die anders dan op grond van een dienstbetrekking een functie vervullen als niet-topfunctionaris (externe niet-topfunctionarissen).
De wet kent geen uurtarief, maar een maximaal bezoldigingsbedrag per kalenderjaar. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft aangegeven geen universeel toepasbare omrekenformule te kunnen bepalen die de gedeclareerde uren van externe niet-topfunctionarissen vertaalt naar de bezoldigingsnorm van de wet. Daarom stelt de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor het verslagjaar 2013 als gedragslijn voor dat niet volledig aan de verplichting tot openbaarmaking kan en hoeft te worden voldaan.
Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft overeenkomstig deze door de minister voorgestelde gedragslijn uitvoering gegeven aan de wet en heeft in de toelichting bij het overzicht Wet normering topinkomens aangegeven dat vanwege het ontbreken van een praktisch toepasbare normstelling voor externe niet-topfunctionarissen sprake is van een onzekerheid in de verantwoording. Dit geldt uitsluitend voor het achterwege laten van de vermelding van de gegevens over externe niet-topfunctionarissen, niet voor de overige gegevens in het overzicht.
Voorts wijzen wij erop dat wij ingevolge de mededeling van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 12 februari 2014 de Wet normering topinkomens hebben gehanteerd als ware het bij de Eerste Kamer aanhangige wetsvoorstel tot aanpassing van de Wet in werking getreden. Het normenkader dat wij hebben gehanteerd bij onze controle op de naleving van de wet is beschreven in de bijlage bij het besluit van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014 houdende vaststelling van beleidsregels inzake de toepassing van de wet.

4

4 Onderzoek financieel en materieelbeheer

Het beheer is in opzet en bestaan ten opzichte van vorig jaar verbeterd. Verdere verbeteringen blijven dringend nodig.

4.1 Inleiding

Als onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of de geselecteerde processen van financieel en materieelbeheer voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Op het hoogste niveau geldt dat het financieel en materieelbeheer voldoet aan de eisen van *rechtmatigheid, ordelijkheid, controleerbaarheid* en dat het beheer overigens *zo doelmatig mogelijk* wordt ingericht. Deze eisen zijn verder uitgewerkt en samengevat in de Baseline Financieel en materieelbeheer van het ministerie van Financiën.
Bij evaluatie van onze bevindingen hanteren wij drie categorieën: licht, gemiddeld en ernstig. Dit onderscheid geeft de impact van de bevinding weer op basis van gewicht en frequentie.

In ons samenvattend auditrapport bij het jaarverslag van Wonen en Rijksdienst rapporteren wij over de uitkomsten van ons onderzoek naar de bedrijfsvoering van shared serviceorganisaties. Een aantal van deze organisaties doet ook werkzaamheden voor of wordt beleidsmatig aangestuurd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De bevindingen kunnen daarom van belang zijn voor het jaarverslag en het beheer van hoofdstuk VII. Dat geldt in ieder geval voor de bevindingen bij P-Direkt (centraal personeelsbeheer) en Logius (in verband met beleidsmatige aansturing).

Ten behoeve van het selecteren van de te onderzoeken processen van financieel en materieelbeheer hebben wij allereerst de bedrijfsrisico's en alle daaraan gekoppelde processen in kaart gebracht. Op basis van het belang van de processen en de in die processen onderkende risico's hebben wij de volgende processen voor een nader onderzoek in 2013 geselecteerd:

- onderzoeken financieel beheer;
- begrotingsuitvoering;
- onderzoek beheer overdrachtsuitgaven;
- naleving regelgeving;
- verdere implementatie uniform subsidiekader (inclusief m&o-beleid);
- onderzoek beheer transactieuitgaven;
- onderzoek materieelbeheer;
- onderzoeken naar administratieve systemen (Cafas/Webfocus);
- onderzoek naar afleggen van verantwoording.

In dit hoofdstuk behandelen wij de belangrijkste uitkomsten van ons onderzoek.

4.2 Minder bevindingen dan vorig jaar door oplossing en overdracht, impact blijft relatief gelijk

Figuur 1: Bevindingen naar ontstaansjaar (in aantallen)

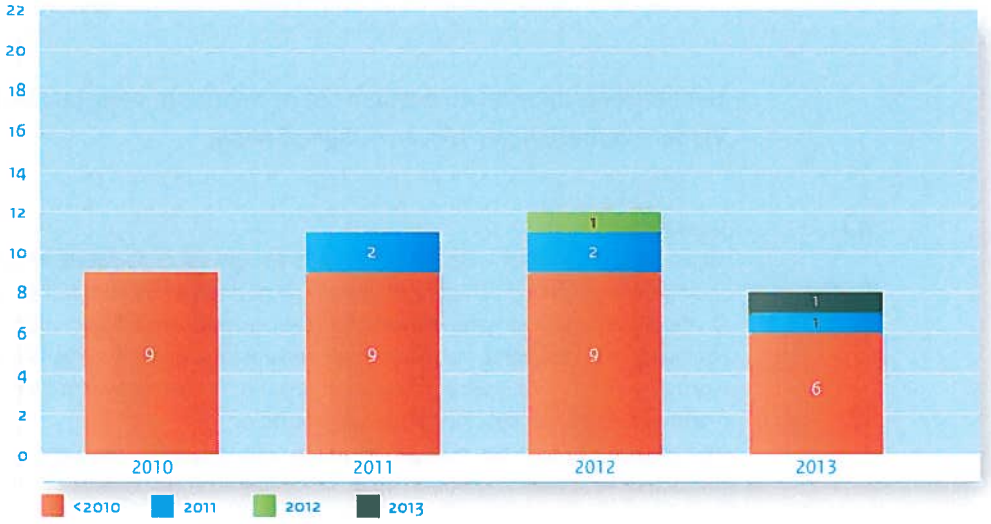

In bovenstaand overzicht hebben we alleen de bevindingen in meerjarig perspectief opgenomen die in 2013 bij het ministerie zijn achtergebleven. Er is één nieuwe bevinding die met de uitvoering van de nieuwe Wet normering topinkomens heeft te maken.

Figuur 2: Bevindingen naar impact (in aantallen)

4.3 Twee bevindingen opgelost en drie overgedragen aan een ander begrotingshoofdstuk

Figuur 3: Opgeloste en overgedragen bevindingen in 2013

Bevinding	Verantwoordelijk organisatieonderdeel	2010	2011	2012	2013
Betrouwbaarheid van systemen voor dienstverlening aan burgers en bedrijven	DGBK, Logius			●	→
Versterking effectiviteit verbijzonderde interne controle	DCB	■	■	▲	√
Personeelsbeheer	DCB	▲	▲	▲	√
Sturing en bekostiging van baten-lastenagentschappen	DGVZ, DGOBR		▲	▲	→
Een aandachtspunt bij de overige baten-lastenagentschappen	DGVZ	▲	▲	▲	→

▲ licht ■ gemiddeld ● ernstig √ opgelost → overgedragen aan ander begrotingshoofdstuk

4.3.1 *Betrouwbaarheid van systemen voor dienstverlening aan burgers en bedrijven*

De bevindingen inzake DigiD en Digipoort zijn overgeheveld naar begrotingshoofdstuk XVIII, Wonen en Rijksdienst.

4.3.2 *Versterking effectiviteit interne controle in voldoende mate gerealiseerd*

In juli 2013 heeft FEZ de visie op de verbijzonderde interne controle vastgesteld. De formatie is uitgebreid. Zowel voor personeel als voor inkopen is er een interne controleplan opgesteld. Met de uitvoering van de plannen is begonnen. Er is een begin gemaakt met een kaderstelling voor de baten-lastenagentschappen, waarmee de ketenbenadering ook beter is ingevuld.

4.3.3 *Personeelsbeheer verder op orde*

Wij hebben bij onze controle geconstateerd dat verbeteringen hebben plaatsgevonden. De inhoud van de personeelsdossiers was beter op orde dan in voorgaande jaren.

4.3.4 *Sturing en bekostiging van baten-lastenagentschappen*

De sturingsproblematiek is overgedragen aan begrotingshoofdstuk VI, Veiligheid en Justitie. De te ruime bekostigingsproblematiek is overgedragen aan begrotingshoofdstuk XVIII, Wonen en Rijksdienst.

4.3.5 *Aandachtspunt overige baten-lastenagentschappen*

Het aandachtspunt bij de implementatie van een nieuw geautomatiseerd systeem is overgedragen aan begrotingshoofdstuk VI, Veiligheid en Justitie.

4.4 Bedrijfsvoering in opzet verbeterd, systeemverantwoordelijkheid onvoldoende

Figuur 4: Bevindingen in het beheer 2013

Bevindingen	Directies/diensten	2010	2011	2012	2013
Wet normering topinkomens (systeemverantwoordelijkheid)	DGBK				●
Totstandkoming jaarverslag van het begrotingshoofdstuk	DCB, directies	●	●	●	●
Beheer van voorschotten en verplichtingen	DCB, DGBK	■	●	●	●
Risicoanalyse en plannen voor informatiebeveiliging	DCB, directies	■	■	▲	▲
Beheer van Cafas	DCB		■	■	▲
Digidoc: gebruik van juiste werkstromen en volledigheid dossiers	DCB, directies	▲	■	■	▲
Herziening beschrijving belangrijkste financiële processen	DCB	■	■	▲	▲
Naleving (Europese) aanbestedingsrichtlijnen	kerndepartement	■	■	■	■

▲ licht ■ gemiddeld ● ernstig

4.4.1 *Systeemverantwoordelijkheid voor Wet normering topinkomens onvoldoende ingevuld*

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft zijn systeem-verantwoordelijkheid voor de Wet normering topinkomens op onvoldoende wijze invulling gegeven, zowel richting de ministeries als richting de instellingen in het land. Gegeven het politieke en maatschappelijke belang en de mogelijk directe inkomensgevolgen voor (gewezen) topfunctionarissen had het ministerie een meer proactieve rol moeten spelen, zodat de uitvoeringsrisico's die zijn verbonden aan een complexe wet als deze eerder konden worden gesignaleerd en beheerst.

Vanaf medio 2013 zijn met name uit de kring van de accountants signalen afgegeven over de onduidelijkheden die bij de uitvoering van de Wet bleken. De NBA[3] heeft begin december 2013 door middel van een brief aan minister Plasterk aangedrongen op het tijdig gereed komen van een duidelijk normenkader voor de wet. Wij hebben in september en december 2013 in het audit committee van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aangedrongen op het geven van hoge prioriteit aan dit onderwerp en de risico's het hoofd te bieden om zo problemen in het verantwoordingstraject te voorkomen. Deze signalen hebben wij ook afgegeven in het najaar in het IOFEZ[4] en het SGO[5] (tussentijds rijksbreed beeld). De onduidelijkheden betroffen vooral de reikwijdte (welke instellingen vallen onder de wet), de definities (onder meer wie als topfunctionarissen moeten worden aangemerkt) en de normstelling.

Het ministerie heeft in het voorjaar van 2013 een Aanpassingswet in procedure gebracht die de reikwijdte van de wet heeft ingeperkt (ANBI's[6] en gesubsidieerde instellingen) en een begin gemaakt met 'questions and answers' ter verduidelijking van de wet. Op basis van de genoemde signalen heeft het ministerie deze acties in de loop van 2013 en 2014 geïntensiveerd. Dit betrof onder meer het voeren van overleg met accountants via de NBA, het maken van een model voor de Wet normering topinkomens ten behoeve van opname in de Rijksbegrotingsvoorschriften, en het voorbereiden van een ministeriële regeling en beleidsregels. Deze acties hebben geholpen een groot aantal zaken te verhelderen. Desondanks hebben wij moeten constateren dat de genomen maatregelen laat en niet volledig sluitend

3 Nederlandse beroepsorganisatie van accountants.
4 Interdepartementaal overleg van directeuren financieel-economische zaken.
5 Overleg van secretarissen-generaal.
6 Algemeen nut beogende instellingen.

waren. In oktober 2013 is het model opgenomen in de Rijksbegrotingsvoorschriften met de normstelling van € 225,- voor externe niet-topfunctionarissen. Deze normstelling is niet in overeenstemming met de wet en was bovendien niet consistent met de normstelling die in de 'questions and answers' was opgenomen. Het merendeel van de 'questions and answers' is eind februari 2014 geformaliseerd in een ministeriële regeling en een ministerieel besluit. Uiteindelijk is geen heldere norm in het besluit voor externe niet-topfunctionarissen opgenomen. Volgens het ministerie was dit juridisch niet mogelijk.

De hierboven beschreven situatie heeft er voor de ministeries toe geleid dat de directies FEZ van de ministeries niet tijdig een proces hebben kunnen inrichten om aan de eisen van de Wet te kunnen voldoen. Ook het toezicht dat vakministeries moeten uitoefenen op de naleving van de wet door instellingen op hun beleidsterrein is bemoeilijkt. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties had vanuit zijn systeemverantwoordelijkheid meer zicht moeten houden op de acties van deze departementen.

Gezien de onduidelijkheid over de te hanteren normstelling hebben de directies FEZ de overzichten voor de wet pas in een zeer laat stadium kunnen opstellen. Vanwege het ontbreken van een praktisch toepasbare norm voor de externe niet-topfunctionarissen zullen wij een toelichtende paragraaf in de verklaringen bij de jaarrekeningen van vrijwel alle ministeries moeten opnemen. De minister heeft op 26 februari 2014 de Kamer geïnformeerd dat hij dit onderdeel van de wet voor 2013 buiten werking wil stellen.

Wij dringen er bij het ministerie op aan zo snel mogelijk een plan van aanpak op te stellen waarin wordt aangegeven hoe de wet in 2014 wel op een uitvoerbare wijze vorm kan worden gegeven. Van het ministerie wordt in 2014 vanuit de systeemverantwoordelijkheid voor deze wet een zichtbare regisserende rol verwacht. Het is belangrijk dat in het op te stellen plan van aanpak ook wordt aangegeven hoe zorg gedragen wordt voor een personele bezetting waar de kennis en ervaring aanwezig is om dit project goed te laten verlopen en zorg te dragen voor een goede en actuele rijksbrede informatievoorziening.

4.4.2 *Totstandkomingsproces jaarverslag behoeft verdere verbetering*

In 2013 is een aantal maatregelen genomen om het totstandkomingsproces van het jaarverslag te verbeteren. In het laatste kwartaal van 2013 heeft een tussentijdse afsluiting plaatsgevonden. De financiële functie heeft in de loop van het jaar personele versterking gekregen. De zogeheten zelfcontroles (eerstelijns kwaliteitsbewaking) zijn geformaliseerd. De medewerkers van de interne controleafdeling worden niet meer ingeschakeld in het primaire proces van samenstellen van de jaarrekeningen. Er zijn uitgebreide en gedetailleerde 'prepaired by client'-instructies voorhanden om de volledigheid, juistheid en tijdigheid van de acties en producten te bewaken. Het grootboek (Cafas) is op 22 januari 2014 gesloten. Op 12 februari hebben wij de eerste concept-jaarrekening ontvangen. Het balansdossier bij deze versie maakte uitsluitend de cijfermatige aansluitingen inzichtelijk. De inhoudelijke beoordelingen (ontstaanscontroles, afloopcontroles, ouderdomsanalyses) ontbraken of waren niet toereikend voor ons om op te steunen. Wij hebben aanvullende werkzaamheden moeten verrichten om voldoende inhoudelijke zekerheid te krijgen. Het reguliere beheer van de intracomptabele vorderingen en schulden is ontoereikend en moet worden verbeterd.
Ondanks de goede voorbereidingen zat het venijn ook dit jaar in de staart. Er waren op het allerlaatste moment nog meerdere correctieronden nodig. Pas in de loop van de avond van vrijdag 14 maart 2014 bleek FEZ in staat om een jaarverslag op te leveren dat toereikend kon worden geacht.
Wij adviseren om de reeds ingevoerde maatregelen verder te borgen, op meerdere momenten in het jaar de administratie af te sluiten en om de deskundigheid van het personeelsbestand te vergroten (door uitbreiding en scholing). Ook geven wij in overweging om via een separaat onderzoek inzicht te krijgen in eventuele andere achterliggende oorzaken waardoor de verbetering van het resultaat achter blijft bij de verwachtingen.

4.4.3 *Beheer van voorschotten en verplichtingen nog niet op orde*

Ná de oplevering van de 1e versie van de saldibalans hebben wij in overleg met de directies en DG-controllers correctieboekingen op de voorschotten laten uitvoeren. De correcties betroffen voor € 110 miljoen aan afboekingen van de voorschotten verzameluitkeringen en € 28,6 aan afboekingen van overige voorschotten[7]. Uit onze uitkomstgerichte controles blijken daarnaast betalingen in 2013 ten onrechte niet als voorschot te zijn verantwoord tot een totaal bedrag van € 6,8 miljoen. Ook bij latere versies van de saldibalans hebben wij de voorschottenstand laten ophogen tot een bedrag van € 32,8 miljoen. Ook is voor bijna € 5 miljoen de voorschottenstand op ons aangeven verlaagd, omdat reeds vaststelling van de betalingen door de directie had plaatsgevonden.

Bij de verplichtingen is ondermeer een toegekende subsidie van € 2,3 miljoen niet opgenomen. De desbetreffende directie gaf aan dit bewust was gebeurd vanwege gebrek aan budgetruimte op dat moment. Dit mag nooit de reden zijn om een juridisch afdwingbare verplichting niet vast te leggen. De betrokkenheid van de budgethouder vooraf is van belang om te voorkomen dat er verplichtingen worden aangegaan zonder toereikende budgetruimte. Naast deze omissie zijn ook nog andere onvolledigheden gerapporteerd tot een bedrag van bijna € 2 miljoen. Ook deze zijn alsnog gecorrigeerd.
In de aangegane verplichtingen hebben wij daarnaast ook voor aanzienlijke bedragen fouten geconstateerd wegens het ontbreken van een onderbouwing voor de hoogte van de opdracht/bijdrage. Dan wel als onzeker aangemerkt wegens het ontbreken van toereikende informatie over de noodzaak voor deze verplichting/betaling.

Wij hebben onvoldoende zekerheid gekregen dat het periodieke overleg tussen de directies en FEZ altijd (toereikend) heeft plaatsgevonden. Om voldoende zekerheid te krijgen over de juistheid en volledigheid van de voorschotten, vorderingen en verplichtingen hebben wij geadviseerd om naar de directies van de begrotingshoofdstukken IV, VII en XVIII saldobiljetten uit te doen gaan. Na terugkomst van de saldobiljetten bleek dat nog voor € 29 miljoen op de voorschotten (merendeels hoofdstuk XVIII € 24,6 miljoen) en € 0,6 miljoen op de verplichtingen moest worden gecorrigeerd.

4.4.4 *Actualisatie van de informatiebeveiligingsplannen bijna afgerond*

De actualisatie van de informatiebeveiligingsplannen en de afhankelijkheids- en kwetsbaarheidsanalyses is aan het einde van 2013 door bijna alle directies afgerond. Twee van de 50 directies hebben dit nog niet gedaan. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat het ministerie in het eerste kwartaal van 2013 deze actualisatie had afgerond.
Om na te gaan of de actualisatie van de plannen en analyses niet alleen tijdig maar ook inhoudelijk consistent is afgerond, hebben wij de plannen en analyses op verzoek van het ministerie separaat getoetst. Naast consistentie is tevens getoetst of er aandacht is geweest voor de kwetsbaarheid voor spionage en voor het voorkomen van de uitval van ict-middelen. Door de vertraging in de actualisatie van de plannen en analyses is het risico groot dat de borging in de organisatie in 2013 nog niet heeft gefunctioneerd en ook nu nog niet functioneert. Datzelfde geldt voor het vasthouden van aandacht van de lijnorganisatie. Beide onderwerpen moeten zeker in 2014 in orde zijn, omdat anders niet wordt voldaan aan de Baseline informatiebeveiliging Rijk.
In het laatste kwartaal van 2013 heeft het ministerie ten behoeve van de borging ondermeer het CISO[8]-overleg ingesteld. In dit overleg worden (plannen voor en resultaten van) de acties voor de implementatie van de Baseline besproken.
Wij gaan in 2014 op verzoek van het ICBR[9] aan de hand van vijf thema's op alle departementen de naleving van de Baseline toetsen. Een van de thema's waarop getoetst zal worden is de opzet en werking van de PDCA[10]-cyclus.

7 voor het merendeel afkomstig van artikel 6: dienstverlenende en innovatieve overheid
8 chief information security officer
9 interdepartementale commissie bedrijfsvoering rijksdienst
10 plan - do - check - act

4.4.5 *Risico's in beheer Cafas*

Cafas is het geautomatiseerde financiële systeem van het ministerie. Ssc-ict Den Haag doet het technisch systeembeheer en FEZ het functioneel beheer. Wij hebben tijdens onze controle de volgende bevindingen geconstateerd.

- De taakverdeling tussen DCB Regie en FEZ is onduidelijk.
- De rapportages van Ssc-ict Den Haag bieden onvoldoende gegevens om het beheer van een specifiek systeem als Cafas te kunnen monitoren.
- Niet van alle in het informatiebeveiligingsplan beschreven voorgenomen beheersmaatregelen is duidelijk welke organisatie verantwoordelijk is en of deze maatregel is geëffectueerd.
- Het autorisatiebeheer kent geen formele waarborgen voor het tijdig intrekken van autorisaties, bijvoorbeeld wanneer een medewerker een andere functie aanvaard. Zo wordt niet afgedwongen dat wachtwoorden periodiek worden gewijzigd.
- Bij het wijzigingsbeheer ontbreekt bij het testen de betrokkenheid van de eindgebruikers. Testdocumentatie, waaruit blijkt hoe bij iedere doorgevoerde wijziging de juiste werking is getest, ontbreekt.

Een aantal van deze bevindingen leidt tot ondoelmatigheid en miscommunicatie, waardoor dingen langer duren dan nodig. De bevinding bij het autorisatiebeheer houdt het risico in dat iemand die daar niet meer toe bevoegd is, toegang tot en/of mutatierecht op gegevens in Cafas heeft. Wij hebben vastgesteld dat dit risico voldoende gemitigeerd wordt door een compenserende maatregel (het 4-ogenprincipe).
Het ministerie heeft een actieplan opgesteld waarmee alle bevindingen kunnen worden opgelost. Wij adviseren het actieplan aan te vullen met een tijdpad en lijst met verantwoordelijken, zodat duidelijk is wat wanneer klaar moet zijn en wie daarvoor verantwoordelijk is. Wij adviseren om daarnaast de mogelijkheden te onderzoeken om de geautomatiseerde controles in Cafas, die nu veelal op een hoog niveau (bijvoorbeeld op het niveau van een artikel) staan afgesteld of soms zelf feitelijk uit staan, op een lager niveau (een individuele transactie) te activeren.

4.4.6 *Volledigheid dossiers en onjuist gebruik van werkstromen in Digidoc*

Digidoc is het (geautomatiseerde) workflow- en archiveringssysteem van het ministerie.
De totstandkoming en aanlevering van financiële mutaties aan FEZ behoren volgens standaard werkstromen plaats te vinden. In deze werkstromen zijn belangrijke beheersmaatregelen opgenomen, zoals een financiële toets, accordering door de budgethouder en waarborgen voor volledige aanlevering aan de financiële administratie ter vastlegging in Cafas.
Wij zien de volgende twee problemen bij het gebruik van Digidoc.
In 2013 hebben wij geconstateerd dat ook andere werkstromen worden gebruikt voor het aanleveren van financiële mutaties. Bij gebruik van andere werkstromen kunnen de beheersmaatregelen worden omzeild.
Gebruikers ervaren structureel problemen bij het terugvinden van documenten. Wij hebben geconstateerd dat elektronische dossiers niet volledig zijn, omdat de stukken veelal op verschillende plaatsen worden opgeborgen. Ook zien wij dat documenten te laat in het systeem worden opgeslagen. De belangrijkste oorzaken zijn een niet eenduidige wijze van opslaan van documenten en het ontbreken van kenmerken om documentatie te kunnen zoeken.
Wij hebben geconstateerd dat er rondom Digidoc onvoldoende beheersmaatregelen zijn gecreëerd die zorgen voor een juiste, tijdige en rechtmatige uitvoering van het subsidie- of inkoopproces. Het is voor deze processen van belang dat de juiste werkstroom wordt gekozen, dat de werkstromen op de juiste manier zijn ingeregeld (is de volgorde van de processtappen juist in Digidoc opgenomen) en dat de organisatiestructuur in Digidoc actueel is (wordt het document door de juiste functionaris behandeld, met name ten aanzien van de budgettaire toets). In 2013 heeft FEZ wel als beheersmaatregel ingevoerd dat wanneer wordt geconstateerd dat de verkeerde werkstroom wordt gebruikt, de aanleverende directie wordt verplicht dit te corrigeren. Periodieke interne toetsing op het juiste gebruik van Digidoc vindt nog niet plaats.

4.4.7 *Herziening beschrijving belangrijkste financiële processen bijna afgerond*

Inkoopbeheer
De werkinstructies worden op dit moment in samenspraak met de financieel- en inkoopverantwoordelijke medewerkers en de Haagse inkoopsamenwerking geactualiseerd, zodat ze in lijn zijn met de in 2013 herijkte procesbeschrijving. Verder zijn de medewerkers van de financiële administratie geïnstrueerd over de werking van het inkoopproces en hun rol daarin. Zo worden onjuiste of onvolledig aangeboden werkmappen geretourneerd naar de betreffende directie met het verzoek om aanvullende informatie. De noodzakelijke aanpassing in Digidoc heeft nog niet plaatsgevonden. In 2014 zal het nieuwe werkproces verder worden verduidelijkt via checklisten en werkinstructies.

Subsidiebeheer
De procesbeschrijving en de bijbehorende werkinstructies zijn afgestemd met de financieel inkoopverantwoordelijke medewerkers, zodat de beleidsdirecties op de hoogte zijn van de procedures. Daarnaast zijn er formats en sjablonen uitgewerkt voor subsidieverstrekking. Aan subsidievaststelling word de laatste hand gelegd. De betreffende documenten zijn gepubliceerd op intranet. De implementatie van de nieuwe werkwijze wordt in 2014 voortgezet. De risicoanalyse en het beleid ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik worden in het eerste kwartaal van 2014 vastgesteld.
Verder zijn de medewerkers van de financiële administratie geïnstrueerd over de werking van beide processen en hun rol daarin. Zo worden onjuist of onvolledig aangeboden werkmappen geretourneerd naar de betreffende directie met het verzoek om aanvullende informatie.

4.4.8 *Naleving (Europese) aanbestedingsrichtlijnen*

Wij hebben bij meerdere opdrachten geconstateerd dat in strijd met de aanbestedingsregelgeving is gehandeld.
Het ministerie heeft een opdracht voor de ondersteuning bij de beveiligingsassessments voor DigiD ter grootte van € 555.100 ten onrechte niet Europees aanbesteed.
Het ministerie heeft bij een opdracht ter grootte van € 145.200 (incl. btw) ten onrechte de regels van de (nieuwe) Aanbestedingswet 2012 niet gevolgd en in strijd met de interne procedures gehandeld. Volgens de Aanbestedingswet had de opdracht meervoudig onderhands moet worden aanbesteed. Dat is ten dele gebeurd, waardoor het onrechtmatige deel uit komt op € 108.295. En volgens de interne procedures had de offerteprocedure aan de HIS[11] worden uitbesteed. Dat is niet gebeurd.
Daarnaast zijn nog meerdere opdrachten foutief aanbesteed.

4.5 Bevindingen met vooral relevante gevolgen voor de toekomst

4.5.1 *De overall systeemverantwoordelijkheid voor het sociaal domein vraagt om een nadrukkelijke invulling van de regierol*

Aan de inrichting en afstemming van de verantwoordelijkheden van de actoren in het sociaal domein dient door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, als overall systeemverantwoordelijke, aandacht te worden gegeven. In 2014 zal de voorbereiding van de invoering van het deelfonds sociaal domein per 1 januari 2015 moeten plaatsvinden. Via dit deelfonds zullen de gemeenten die de Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Participatiewet uitvoeren, worden bekostigd.

Belangrijke actoren in het sociaal domein zijn de bij het sociaal domein betrokken departementen, de gemeenten en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

11 de Haagse inkoopsamenwerking, een bedrijfseenheid van de Werkmaatschappij (per 1 januari 2014: Uitvoeringsorganisatie bedrijfsvoering Rijk)

De bij het sociaal domein betrokken departementen zijn met name verantwoordelijkheid voor de uitkomsten van de stelsels en daarmee voor de realisatie van de doelstellingen van de wetten. Om de noodzakelijke informatie te verkrijgen voor het invullen van hun systeemverantwoordelijkheden richten de betrokken departementen een eigen specifieke monitoring in voor de drie pijlers.
De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de wetten en het afleggen van verantwoording daarover.
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft de systeemverantwoordelijkheid voor de invoering van de decentralisatie sociaal domein en de inrichting en afstemming van de verantwoordelijkheden van de actoren in het sociaal domein. Onderdeel van de systeemverantwoordelijkheid is ook het nagaan of het systeem van het sociaal domein de beoogde effecten voor de burger oplevert. Wij zien in relatie hiermee voor het ministerie een aantal belangrijke aandachtgebieden.

Het beleid van het ministerie zal gericht moeten zijn op het realiseren van samenhang. Dit om te voorkomen dat het risico optreedt dat binnen het totale project decentralisatie de afzonderlijke departementen een versnipperd en niet samenhangend beleid (inclusief monitoring) naar de gemeenten toe presenteren. Het ministerie zal daarom als systeemverantwoordelijke moeten zorgdragen voor kaders waarbinnen de ontwikkeling van de drie afzonderlijke pijlers kan plaatsvinden.
Een ander risico dat voorkomen moet worden is dat de regelgeving voor de gemeenten moeilijk uitvoerbaar en/of handhaafbaar zou zijn. Omdat het sociaal domein vanuit de drie pijlers wordt ontwikkeld, is het van belang dat het ministerie, eveneens vanuit zijn overall systeemverantwoordelijkheid, samen met de VNG[12] en gemeenten beziet of de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de regelgeving met betrekking tot het gehele sociale domein voor de gemeenten gewaarborgd blijven.
Het ministerie zal moeten vaststellen of de beoogde effecten voor de burger door het systeem van het sociaal domein worden gerealiseerd. Het ministerie zal hierop moeten sturen en ervoor moeten zorgdragen dat vanuit de drie pijlers de benodigde informatie wordt opgeleverd om het beoogde inzicht te kunnen verstrekken.

Wij adviseren u gedurende 2014 planmatig evaluatiemomenten in te bouwen om te bezien of het sociale domein zodanig wordt ontwikkeld en ingericht dat de verantwoordelijkheden van de actoren in het sociale domein een samenhangend geheel vormen en dat aan de vereisten van uitvoerbaarheid en effectmeting kan worden voldaan.

4.5.2 *Gelijkmatigheid van de begrotingsuitputting kan beter*

Met hulp van een monitor stuurt FEZ op een tijdige begrotingsuitputting. Op een aantal artikelen (bijvoorbeeld artikel 6) zien wij dat de daadwerkelijke begrotingsuitputting zich concentreert in de laatste maanden van het jaar. Dit betekent een piek in de werkzaamheden bij zowel het boeken als het controleren van die posten. Die piek komt bovenop de piek die het reguliere eindejaarswerk en de controle daarop al met zich meebrengt. Dit betekent een vergroot risico op fouten. Wij adviseren te onderzoeken hoe actief gestuurd kan worden op een meer gelijkmatige uitputting.

4.5.3 *Contractbeheer bij en aansturing van Rijksdienst Caribisch Nederland kan beter*

Wij constateren een verslechtering in het contractbeheer bij de Rijksdienst Caribisch Nederland. Het verlopen van contracten en opdrachten wordt niet tijdig gesignaleerd waardoor tijdige verlenging uitblijft. Contracten en opdrachten worden niet altijd in het 'procurement systeem 20/20 vision'[13] vastgelegd. Soms blijken deze zelfs in het geheel niet aanwezig. Hierdoor bestaat een risico op onrechtmatigheden zowel in de uitgaven als in het aanbestedingsproces. Bovendien bestaat onzekerheid over de hoogte van de verplichtingen en dus over de resterende

12 Vereniging van Nederlandse gemeenten

13 Geautomatiseerd systeem voor het matchen van de facturen aan de onderliggende contracten – verplichtingen- en inkoopopdrachten

bestedingsruimte. Als gevolg van bezuinigingen en taakstellingen is de capaciteit om het contractbeheer op orde te krijgen en te houden te zeer beperkt. Wij adviseren de capaciteit kwantitatief en kwalitatief uit te breiden zodat het contractbeheer stevig wordt verankerd in de organisatie. Dan kan de Rijksdienst Caribisch Nederland zich ook goed voorbereiden op de voorgenomen overname van het beheer van de contracten inzake de apparaatskosten die nu nog door de diensten zelf worden aangegaan.

Alle shared serviceorganisaties die in Europees Nederland de bedrijfsvoering van de Rijksdienst uitvoeren vallen onder de verantwoordelijkheid van de minister voor Wonen en Rijksdienst. De Rijksdienst Caribisch Nederland valt als shared service organisatie echter onder de verantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Wij constateren dat de aandacht voor de aansturing van de Rijksdienst Caribisch Nederland weinig aandacht krijgt. Dit betekent een risico op fouten in de verantwoording. Wij adviseren – met inachtneming van de uitgangspunten van het SGO5 traject – de sturing op de organisatie te verstevigen. De doelmatigheid van de inzet van de organisatie voor de eilanden van Caribisch Nederland en de departementen kan worden vergroot indien de sturing integraal deel uitmaakt van de visie en strategie van Nederland met betrekking tot het Caribisch gebied. Een hechte samenwerking met de shared serviceorganisaties van de Rijksoverheid is van belang om risico's in de uitvoering en de verantwoording te verkleinen.

5

5 Onderzoek totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering

De totstandkoming van de in het jaarverslag opgenomen niet-financiële informatie moet op het punt van de tijdigheid worden verbeterd.

5.1 Inleiding

Als onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of geselecteerde processen gericht op de totstandkoming van informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Daartoe onderzoeken wij of deze niet-financiële informatie op een deugdelijke (dat wil zeggen op ordelijke en controleerbare) wijze tot stand is gekomen. Deze normen zijn verder uitgewerkt in de Rijksbegrotingsvoorschriften 2014.

De selectie van de te onderzoeken processen gericht op de totstandkoming van informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering is afhankelijk van het belang van de desbetreffende informatie en de omvang van de risico's die worden onderkend in het proces van totstandkoming van deze informatie. Op grond van deze risicoafweging hebben wij de volgende totstandkomingsprocessen voor een nader onderzoek in 2013 geselecteerd:

- het beleggen van verantwoordelijkheden,
- de procedure totstandkoming,
- de reconstrueerbaarheid van de indicator/kengetal en
- de kwaliteitsafspraken ten aanzien van de juistheid van gebruikte bronnen.

In dit hoofdstuk gaan wij in op de belangrijkste bevindingen van ons onderzoek.

5.2 Tijdigheid opleveren van niet-financiële informatie laat te wensen over

De werkzaamheden om de niet-financiële informatie op te leveren, zijn ook dit jaar laat op gang gekomen. De deadline voor het aanleveren van de dossiers voor controle door ons is met bijna drie weken overschreden. In die tussentijd hebben wij voortdurend druk uitgeoefend op FEZ om het verzamelen van de niet-financiële informatie op stoom te krijgen. Bij een oplopende vertraging loopt het ministerie het risico dat de niet-financiële informatie niet tijdig door ons kan worden gecontroleerd en dat daardoor de deadline voor het uitbrengen van het jaarverslag niet wordt gehaald. Wij zien als belangrijke oorzaken dat de coördinatie bij FEZ ieder jaar in andere handen wordt gelegd, dat de beschrijving van het proces slechts op hoofdlijnen vastligt en dat geen van de betrokken partijen voldoende prioriteit geeft aan het tijdig verzamelen van de informatie en aanleveren van de dossiers. Wij adviseren om in ieder geval het proces meer gedetailleerd en stapsgewijs uit te schrijven.

Bijlage

Bijlage

Controleverklaring van de onafhankelijke accountants

Aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Verklaring betreffende de in het departementale jaarverslag opgenomen financiële overzichten

Wij hebben de financiële overzichten die deel uitmaken van het departementale jaarverslag 2013 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gecontroleerd. Deze financiële overzichten omvatten:

- de departementale verantwoordingsstaat over 2013 met de financiële toelichtingen daarbij;
- de samenvattende verantwoordingsstaat over 2013 betreffende de baten-lastenagentschappen met de toelichting daarbij;
- de departementale saldibalans per 31 december 2013 met de toelichting daarbij;
- de in de bedrijfsvoeringsparagraaf opgenomen rapportage over de comptabele rechtmatigheid en de getrouwe weergave van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2013;
- de overzichten met de gegevens als bedoeld in de artikelen 4.1 en 4.2 van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.

De minister is verantwoordelijk voor het opmaken van deze financiële overzichten die de uitkomsten van de begrotingsuitvoering getrouw dienen weer te geven in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving. Onze verantwoordelijkheid is aan de minister een oordeel te geven over de financiële overzichten op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten.

Oordeel

Naar ons oordeel geven de financiële overzichten een getrouw beeld van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over 2013 in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving.

Benadrukking van de onzekerheid in het overzicht Wet normering topinkomens

Wij vestigen de aandacht op de toelichting die is opgenomen bij het overzicht Wet normering topinkomens, waarin de onzekerheid is uiteengezet die bestaat ten aanzien van de vermelding van de gegevens over personen die anders dan op grond van een dienstbetrekking een functie vervullen als niet-topfunctionaris. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Tevens vermelden wij naar aanleiding van ons onderzoek dat de overige onderdelen van het departementale jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, niet strijdig zijn met de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

Den Haag, 14 maart 2014

Auditdienst Rijk

auditmanager clustermanager

Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
(070) 342 77 00